

Ett kvarts sekel med idrott

Några tillbakablickar, nulägesbeskrivningar och framtidsvisioner för idrottsrelaterad utbildning och forskning vid Högskolan i Halmstad

URBAN JOHNSON

SEKTIONEN FÖR HÄLSA
OCH SAMHÄLLE,
HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

OWE STRÅHLMAN

SEKTIONEN FÖR HÄLSA
OCH SAMHÄLLE,
HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

EVA WIRDHEIM

SEKTIONEN FÖR HÄLSA
OCH SAMHÄLLE,
HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

ANDERS ÖSTNÄS

SOCIALHÖGSKOLAN,
LUNDS UNIVERSITET

Höstterminen 1978 startade den första kursen i idrottspedagogik vid Högskolan i Halmstad. Högskolan var vid denna tidpunkt en mycket liten enhet med enbart några få kurser och formellt hörde utbildningarna till Lunds högskoleregion. Ett av skälen till att utbildningen överhuvud tagit kom till var genomförandet av U 68 som bl.a. förskrev en större yrkesinriktning av de akademiska utbildningarna. Den som initierade utbildningen i idrottspedagogik i Halmstad var Bert Aggestedt, som bara något år dess för innan tillsammans med Ulla Tebelius, hade presenterat avhandlingen "Barns upplevelser av idrott". Berts idé var att skapa en bred utbildning som syftade till den del av den idrottsliga arbetsmarknaden som inte var baserad på idrotten i skolan. Bland "studenterna" det första året märktes bl.a. två förbundskaptener i handboll, Bengt Johansson och Caj-Åke Andersson, bordtennisspelaren Eva Fredenlund (f. Johansson) samt Halmstadsprofilen Lennart Hallgren. Dessutom fanns två av lärarna vid dagens utbildningar med som studenter, Lars Kristén och Owe Stråhlman samt en av pionjärerna inom området hälsopromotion, Jan Winroth.

Efter tre år i Halmstad flyttade Bert Aggestedt till Örebro och Anders Östnäs tillsammans med Peter Gill tog över rodret på skutan. Det innebar också en breddning av kursutbudet och ett förslag till en idrottspedagogisk linje arbetades

fram. Efter många och långa turer inrättades Idrottspedagoglinjen 1984. En av de första studenterna som antogs till denna linje var Urban Johnson, som idag är en av medarbetarna vid högskolan. Betydelsen av linjen kan bäst beskrivas med att hela 1.900 studenter sökte utbildningen första året. Besättningen det första idrottspedagogiska året bestod av Anders Östnäs (studierektor), Eva Wirdheim, Peter Gill (inledningsvis), Sten Eriksson (under en kortare period). Anders Östnäs var sedan utbildningens studierektor fram till 1987 då Ulla Tebelius tog över och ledde utbildningen fram till 1991, då Eva Wirdheim blev studierektor. Eva var sedan studierektor fram till år 2000 då Owe Stråhlman tillträdde. Andra personer som haft stort inflytande på utbildningens innehåll och form är Christer Bjurvill, som under flera år på 90-talet ledde arbetet med bl.a. utveckling av utbildnings- och kursplaner. Nämnas skall också Lars Kristén som under de år han arbetat med utbildningen profilerat *Anpassad fysisk aktivitet* som ett forsknings- och undervisningsämne. När de idrottspedagogiska kurserna övergick till en utbildningslinje (Idrottspedagoglinjen) flyttade man från de sparsmakade lokalerna vid St. Olof till Eketånga. Där bedrevs utbildningen till Högskolans nuvarande lokaler på Laholmsvägen stod inflyttningsklara. Under de år som gått har cirka mellan 500-600 studenter studerat vid det

Foto: Martin Gunnarsson

in Exercise and Sport psychology samt European Master in Adapted Physical activity.

Utbildningsutveckling

Sedan starten av den idrottspedagogiska utbildningen, har den idrottsliga forsknings- och utbildningsprofilen vid Högskolan i Halmstad, främst tagit sin utgångspunkt i det samhälls- och beteendevetenskapliga området. Dessutom har idrottsrelaterade utbildningar, under högskolans relativt korta historia, utgjort en betydande del av utbildningsutbudet. Under senare år har den idrottsrelaterade utbildningen fått en bredare bas och antalet disputerade lärare inom idrottsområdet har ökat. Detta har inneburit en accelererande...

- utveckling av utbildningsplaner
- utveckling av kursplaner
- utveckling av forskningsrelaterad utbildning (magister - forskarutbildning)
- utveckling av internationella relationer

Under 1999 initierade dåvarande Institutionen för Samhälls- och beteendevetenskap vid HiH ett förändringsarbete för att höja den idrottsliga potentialen inom utbildning och forskning genom att inrätta Idrottsvetenskap vid högskolan (ej som examinationsämne). Det Idrottsvetenskapliga programmet (IVP) är en utveckling av det Idrottspedagogiska programmet och år 2000 antogs 60 studenter till nya IVP. En utbildningsplan har tagits fram och kursplaner har utarbetats (för de första terminerna).

Utbildningen inleds med ett basår där studenterna studerar alla de tre huvudämnena (folkhälsovetenskap, pedagogik, psykologi). Det andra året inleds med den gemensamma kursen "Lärande och ledarskap inom idrott (1-20p)". Under denna termin gör sedan studenterna sina specialiseringsval, d.v.s. i ett av huvudämnena. Denna specialisering följer sedan genom hela utbildningen.

Idrottspedagogiska programmet.

Mellan åren 1991 och 1995 samarbetade Högskolan i Halmstad med olika specialidrottsförbund in RF. Samarbete drevs tillsammans med Budoförbundet, Bordtennisförbundet, Cykelförbundet, Fotbollsförbundet, Friidrottsförbundet, Golförbundet, Gymnastikförbundet, Handbollsförbundet och Kanotförbundet., Samarbetet innebar att det erbjöds fria platser på Idrottspedagogiska programmet. Dessutom bedrevs en högskoleutbildning med namnet "Ledar- och tränareprogrammet, 80p" tillsammans med Golförbundet och Tennisförbundet.

Under åren har också andra former av idrottsrelaterade kurser utvecklats.

Studenterna kan idag läsa psykologi med inriktning mot idrott upp till magisternivå samt folkhälsovetenskap upp till kandidatnivå. Idrottspsykologi har funnits vid Högskolan som ett profilområde sedan 1994 och folkhälsovetenskap sedan 1996. Dessutom finns kurser inom hälsopsykologi samt även inom idrottsfysiologi.

När det gäller internationaliseringsarbetet är idrottsutbildningarna i Halmstad knutna till Nordplus, där det finns avtal med Danmark och Norge. Inom ramen för Erasmus finns avtal med England, Portugal, Spanien och Tyskland. Dessutom finns bilaterala utbytesavtal med Australien och Tjeckien. Genom utbyten finns också möjlighet att läsa till European master

IDROTTSVETENSKAPLIGT PROGRAM 120/160 POÄNG

HT ÅR 1 VT	Grundkurs 40p (FHV 1-10p, Pedagogik 1-10p, Psykologi 1-10p, valbar 15-20p)														
	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%; border-bottom: 1px solid black;"> Pedagogik 10p </td> <td style="border-bottom: 1px solid black;"> - Idrotten i samhället 5p - Individens utveckling 5p </td> </tr> <tr> <td style="border-bottom: 1px solid black;"> Folkhälsovetenskap 10 p </td> <td style="border-bottom: 1px solid black;"> - Folkhälsovetenskapens grunder 5p - Folkhälsoarbete 5p </td> </tr> <tr> <td style="border-bottom: 1px solid black;"> Psykologi 10p </td> <td style="border-bottom: 1px solid black;"> - Allmän psykologi 5p - Idrottspsykologi 5p </td> </tr> <tr> <td> Vetenskaplig metod 10p </td> <td> - Vetenskapsteori/ Metod 8 p - Design 2p </td> </tr> </table>	Pedagogik 10p	- Idrotten i samhället 5p - Individens utveckling 5p	Folkhälsovetenskap 10 p	- Folkhälsovetenskapens grunder 5p - Folkhälsoarbete 5p	Psykologi 10p	- Allmän psykologi 5p - Idrottspsykologi 5p	Vetenskaplig metod 10p	- Vetenskapsteori/ Metod 8 p - Design 2p						
Pedagogik 10p	- Idrotten i samhället 5p - Individens utveckling 5p														
Folkhälsovetenskap 10 p	- Folkhälsovetenskapens grunder 5p - Folkhälsoarbete 5p														
Psykologi 10p	- Allmän psykologi 5p - Idrottspsykologi 5p														
Vetenskaplig metod 10p	- Vetenskapsteori/ Metod 8 p - Design 2p														
HT ÅR 2 VT	Grundkurs 20p Lärande och ledarskap i idrott														
	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%; border-bottom: 1px solid black;"> Anatomi fysiologi 5p </td> <td style="border-bottom: 1px solid black;"> - Den didaktiska dimensionen i idrott 5p - Folkhälsovetenskap 5p - Socailpsykologi 5p </td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;"> Fortsättningskurs 20p FHV/Pedagogik/Psykologi </td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;"> Ett av följande alternativ väljes: </td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;"> Folkhälsovetenskap (B) Pedagogik med idr.inr. (B) Psykologi med idr. inr. (B) </td> </tr> </table>	Anatomi fysiologi 5p	- Den didaktiska dimensionen i idrott 5p - Folkhälsovetenskap 5p - Socailpsykologi 5p	Fortsättningskurs 20p FHV/Pedagogik/Psykologi		Ett av följande alternativ väljes:		Folkhälsovetenskap (B) Pedagogik med idr.inr. (B) Psykologi med idr. inr. (B)							
Anatomi fysiologi 5p	- Den didaktiska dimensionen i idrott 5p - Folkhälsovetenskap 5p - Socailpsykologi 5p														
Fortsättningskurs 20p FHV/Pedagogik/Psykologi															
Ett av följande alternativ väljes:															
Folkhälsovetenskap (B) Pedagogik med idr.inr. (B) Psykologi med idr. inr. (B)															
HT ÅR 3 VT	Grundkurs, alt. fortsättningskurs, alt. fördjupningskurs 1 20p (Valfri)														
	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;"> Ett av följande alternativ <u>kan</u> väljas (ej huvudämne): </td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;"> Anpassad fysisk aktivitet och idrott, med inriktning mot funktionshinder (1-20p) </td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;"> Fördjupningskurs 41-60p i huvudämne (fil kand) </td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;"> Grundkurs, alt. fortsättningskurs, alt. fördjupningskurs 2 20p (Valfri) </td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;"> Ett av följande alternativ <u>kan</u> väljas (ej huvudämne): </td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;"> Folkhälsovetenskap (B) Pedagogik med idr.inr. (B) Psykologi med idr. inr. (B) </td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;"> alt: Anpassad fysisk aktivitet och idrott, med inriktning mot funktionshinder </td> </tr> </table>	Ett av följande alternativ <u>kan</u> väljas (ej huvudämne):		Anpassad fysisk aktivitet och idrott, med inriktning mot funktionshinder (1-20p)		Fördjupningskurs 41-60p i huvudämne (fil kand)		Grundkurs, alt. fortsättningskurs, alt. fördjupningskurs 2 20p (Valfri)		Ett av följande alternativ <u>kan</u> väljas (ej huvudämne):		Folkhälsovetenskap (B) Pedagogik med idr.inr. (B) Psykologi med idr. inr. (B)		alt: Anpassad fysisk aktivitet och idrott, med inriktning mot funktionshinder	
Ett av följande alternativ <u>kan</u> väljas (ej huvudämne):															
Anpassad fysisk aktivitet och idrott, med inriktning mot funktionshinder (1-20p)															
Fördjupningskurs 41-60p i huvudämne (fil kand)															
Grundkurs, alt. fortsättningskurs, alt. fördjupningskurs 2 20p (Valfri)															
Ett av följande alternativ <u>kan</u> väljas (ej huvudämne):															
Folkhälsovetenskap (B) Pedagogik med idr.inr. (B) Psykologi med idr. inr. (B)															
alt: Anpassad fysisk aktivitet och idrott, med inriktning mot funktionshinder															
HT ÅR 4 VT	Fördjupningskurs 20p (41-60p) FHV/Pedagogik/Psykologi														
	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%; border-bottom: 1px solid black;"> Vetenskapsteori 5p </td> <td style="border-bottom: 1px solid black;"> - Vetenskapsteori 5p - Forskningsmetod 5p - Uppsats 10p (möjlighet att skriva C/D-uppsats) </td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;"> Fördjupningskurs 20p (61-80p) FHV/Pedagogik/Psykologi </td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;"> - Litteraturkurs 10p (5+5) - Uppsats 10p </td> </tr> </table>	Vetenskapsteori 5p	- Vetenskapsteori 5p - Forskningsmetod 5p - Uppsats 10p (möjlighet att skriva C/D-uppsats)	Fördjupningskurs 20p (61-80p) FHV/Pedagogik/Psykologi		- Litteraturkurs 10p (5+5) - Uppsats 10p									
Vetenskapsteori 5p	- Vetenskapsteori 5p - Forskningsmetod 5p - Uppsats 10p (möjlighet att skriva C/D-uppsats)														
Fördjupningskurs 20p (61-80p) FHV/Pedagogik/Psykologi															
- Litteraturkurs 10p (5+5) - Uppsats 10p															

Bild 1: Utbildningsplan (skiss)

Inom det valfria året finns möjligheter att göra fördjupningar inom flera andra områden, exempelvis *Anpassad fysisk aktivitet*, Idrottsmedicinska kurser samt möjlighet att förlägga studier vid andra universitet och högskolor både inom landet och internationellt.

Det sista (fjärde) året ägnas helt åt fördjupning inom vetenskapsteori och forskningsmetodik samt uppsatser på C- och D- nivå.

Inom ramen för det Idrottsvetenskapliga programmet utbildas även gymnasielärare i ämnet "Idrott och hälsa" 80 poäng. Det är gymnasielärare med ingångsämnen engelska resp. matematik som kan välja "Idrott och hälsa" som ämne 2 inom ramen för sin examen.

Utvecklingsplan

Det pågår diskussioner om utveckling av nya studieområden och därmed en ökad bredd på ämnessidan. Exempel på sådana utvecklingsområden är "Idrottens historia", "Idrott och media" och "Idrottssociologi". Dessutom pågår vid andra sektioner på högskolan utveckling av kursplaner inom idrottsfysiologi och idrottsmedicin. Andra områden som prioriteras inom utbildnings- och kursområdet är integrering av forskning och utbildning inom idrottsområdet så att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt är forskningsanknuten. Dessutom finns en ambition att utbildning och undervisning skall ha ett tvärvetenskapligt innehåll och här pågår diskussioner om ett eventuellt inrättande av Idrottsvetenskap som examensämne. Till sist kanske man kan få önska sig att det etableras ett vetenskapsområde (Idrottsvetenskap), där de som arbetar med idrottsforskning och -utbildning känner sig "hemma", så att den goda verksamhet som byggts upp under senare år kan fortsätta att utvecklas.

Idrottsforskning vid högskolan i Halmstad

Parallellt med den grundutbildning som bedrivits vid högskolan i Halmstad har forskningsrelaterad verksamhet fortgått. Efter inrättandet av *Centrum för Idrottsvetenskap (CIV)* 1989 har successivt en forskningsstruktur vuxit fram. Forskningsverksamheten står idag i en nära relation till de idrottsutbildningar som finns på grundutbildning och magisternivån. Bland annat ges studenter möjlighet att på de högre utbildningsnivåerna publicera sig genom Centrum för idrottsvetenskaps rapportserie vilken har en nationell spridning.

Dessutom har sedan länge ett funktionellt samarbete etablerats med Hallands Idrottsförbund (tredje uppgiften) där bl a idrottsforskare ingår i planering och genomförande av elittränargruppens verksamhet. Idag finns ett 15-tal medlemmar inom CIV, främst bestående av idrottsforskare och lärare. Traditionellt har idrottsforskningen vid högskolan i Halmstad centrerats kring beteendevetenskap där pedagogik- och psykologi med idrottsinriktning dominerat. Till de forskningsprojekt som uppmärksammas hör: Spelförståelse & kreativitet (Christer Bjurwill), Träning och immunförsvaret (Ingibjörg Johnsdotir), Psykologiska aspekter på idrottskador (Urban Johnson), Idrott och handikapp (Lars Kristén), Elitidrott och avslutning (Owe Stråhlman) och Idrottsföreningar i Halland med inriktning på barn- och ungdomsidrott (Eva Wirdheim). Sedan mitten av 1990-talet har ett flertal nationella och internationella forskningskonferenser slutförts med idrott som huvudtema. Nämnas kan: SVEBI forskningskonferens, 1996, "Sport Psychology Conference in the New Millennium. A dynamic research-practice perspective", 2000 samt The 3rd Nordic Sport Psychology Meeting, 2000. CIVs medlemmar har flitigt blivit

inbjudna att presentera sin idrottsforskning vid konferenser runt om i världen. Som exempel under det senaste året kan nämnas: Pre-Olympic Conference 2000 i Brisbane, Australien, och 10th World Congress of Sport Psychology i Grekland, 2001. Genom samarbetsavtal med Stockholm universitet, Psykologiska institutionen och Idrotthögskolan i Stockholm bedriver idag två studenter forskarutbildning. Vidare bedriver högskolan i Halmstad, tillsammans med Göteborgs universitet och Karlstad universitet en doktorandkurs i Idrottsvetenskap och utvecklingsarbete för att utveckla ett västsvenskt samarbete. I framtiden hoppas vi kunna öka vår forskningspotential genom att öppna upp vidare samarbete med universitet och högskolor inom och utanför landet. Bland annat hoppas vi att genom vår nya medarbetare, Prof Natalija Stambulova, kunna inleda ett forsknings-samarbete med idrottspsykologigruppen vid P.F. Lesgaft State Academy of Physical Education i Sankt Petersburg, Ryssland. Vår framtidsvision inkluderar även inflyttning i nya och moderna forsknings, testning och undervisningslokaler i anslutning byggandet av högskolans idrotts hall.